

Nya åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken: Intensivåret

Arbetsförmedlingens återrapportering 2021

Förord

Arbetsförmedlingen fick den 14 oktober 2020 i uppdrag av regeringen att införa ett intensivår inom etableringsprogrammet. Enligt uppdraget ska Arbetsförmedlingen senast den 14 januari 2022 redovisa hur myndigheten har infört intensivåret och hur myndigheten har arbetat med intensivåret efter införandet.

Arbetsförmedlingen ska senast den 14 januari 2022 redovisa hur myndigheten har infört intensivåret och hur myndigheten har arbetat med intensivåret efter införandet, inklusive hur tilldelade medel har använts. I redovisningen ska könsfördelning framgå samt hur Arbetsförmedlingen säkerställt att ett jämställdhetsperspektiv genomsyrar intensivåret. Arbetsförmedlingen ska använda sina erfarenheter av arbetet med intensivåret i sin övriga verksamhet, särskilt i arbetet med deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin. Arbetsförmedlingen ska redovisa vilka erfarenheter från intensivåret som kommit till användning i jobb- och utvecklingsgarantin.

Beslut i detta ärende har fattats av överdirektör Lars Lööv. Ärendet har föredragits av Arild Vågen från enheten Arbetsmarknadsinsatser, Verksamhetsområde arbetssökande. I den slutliga handläggningen av ärendet har Maria Kindahl, biträdande verksamhetsområdeschef Verksamhetsområde arbetssökande, Therese Lindström, enhetschef enheten Arbetsmarknadsinsatser, Margareta Mörtzell, sektionschef enheten Arbetsmarknadsinsatser och Amanda Nieminen, kvalificerad handläggare enheten Arbetsmarknadsinsatser, deltagit.

Beslutet är fastställt digitalt i Diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Lars Lööv
Arbetsförmedlingens överdirektör

Arild Vågen
Kvalificerad handläggare

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Bakgrund	5
3	Arbetsförmedlingens införande av ett intensivår för nyanlända i etableringsprogrammet	6
3.1	Organisering av myndighetens arbete	6
3.2	Identifiering och kartläggning av deltagare.....	7
3.3	Prognos för deltagande.....	7
3.4	Jämställdhet	9
3.5	Uppföljning.....	9
3.6	Intensiv praktik.....	9
3.7	Mentorskap.....	10
3.7.1	Finansiering av mentorskapsprogram med främjandemedel.....	10
4	Arbetsförmedlingens arbete med intensivåret efter införandet	11
4.1	Prognos och utfall	11
4.2	Deltagarsammansättning.....	12
4.3	Aktiviteter	14
4.3.1	Insatser utöver heltid	14
4.4	Omhändertagande av erfarenheterna från intensivåret i arbetet med jobb- och utvecklingsgarantin och övrig verksamhet	15
4.5	Utmaningar.....	16
4.5.1	Vidtagna åtgärder	16
4.5.2	Arbetet framöver.....	17
5	Sammanfattande slutsatser	19

1 Sammanfattning

I denna återrapport redogör Arbetsförmedlingen för införandearbetet av intensivåret under 2021 samt det fortsatta arbetet med uppdraget efter införandet.

Från och med 15 april 2021 erbjuder Arbetsförmedlingen intensivåret till nyanlända arbetssökande i etableringsprogrammet. Intensivåret är en kedja av arbetsnära och språkintensiva insatser som ska göra deltagaren matchningsbar i ett yrke eller bransch med målsättningen att hen ska få arbete inom ett år.

Arbetsförmedlingen har tillsatt arbetsförmedlare i alla regioner som arbetar med uppdraget och erbjudit dem omfattande utbildningar, kompetenspass och metodstöd. Fokus har varit på att få ett enhetligt och jämställt arbetssätt samt att bygga vidare på framgångsrika metoder från bland annat ESF-projektet Jämställd etablering.

Uppdraget är nytt och under uppstartsperioden har Arbetsförmedlingen löpande identifierat behov av justeringar och stödinsatser vilket har resulterat i ett ökat inflöde av deltagare under hösten 2021, även om det totala deltagarantalet fortfarande ligger under prognosen. Bland vidtagna åtgärder finns uppdaterade metodstöd, nya mallar för fördjupad kartläggning och kompetenspass.

Arbetsförmedlingen har inlett arbetet med att ta till vara erfarenheterna från intensivåret i arbetet med jobb- och utvecklingsgarantin. Myndigheten kommer bland annat att uppdatera handläggarstöd och ta fram ett metodstöd att använda vid kartläggningar inom jobb- och utvecklingsgarantin under våren 2022.

Myndigheten har identifierat fyra fokusområden för den fortsatta utvecklingen av intensivåret. Arbetsförmedlingen behöver nå ut bättre till målgruppen, fortsätta att utveckla det interna arbetet, möjliggöra mentorskap för fler och hitta nya vägar för samverkan kring mentorskap samt i högre grad involvera arbetsgivare.

2 Bakgrund

Arbetsförmedlingen fick den 14 oktober 2020 i uppdrag av regeringen att införa ett intensivår för nyanlända i etableringsprogrammet.¹ Enligt uppdraget skulle nyanlända kvinnor och män kunna ta del av intensivåret från och med 15 april 2021.

Arbetsförmedlingen lämnade en första återrapport till regeringen 22 februari 2021 som syftade till att ge en lägesbeskrivning av hur Arbetsförmedlingen arbetat med införandet av intensivåret.²

Syftet med denna rapport är att beskriva hur Arbetsförmedlingen har infört intensivåret och hur myndigheten har arbetat med intensivåret efter införandet

¹ Regeringskansliet. Uppdrag att införa ett intensivår. Dnr A2020/00220, A2020/02108.

² Arbetsförmedlingen. Nya åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken: Intensivåret. Af-2021/0005 7007.

liksom hur erfarenheterna från intensivåret har använts i Arbetsförmedlingens övriga verksamhet.

3 Arbetsförmedlingens införande av ett intensivår för nyanlända i etableringsprogrammet

Utgångspunkterna för intensivåret och Arbetsförmedlingens tolkning av uppdraget, val av arbetssätt och fokus på jämställdhet beskrivs i rapporten som lämnades in i februari 2021.³

I detta kapitel kommer Arbetsförmedlingen beskriva hur myndigheten hanterat införandet.

3.1 Organisering av myndighetens arbete

Arbetsförmedlingen har skapat en central stödfunktion inom verksamhetsområde Arbetssökande som ansvarar för att samordna uppdraget, ta fram och utveckla arbetssätt och metoder samt föra en dialog med externa och interna partner liksom att stötta medarbetarna som arbetar med uppdraget. I Arbetsförmedlingens regioner har arbetsförmedlare utsetts som arbetar heltid med uppdraget. Ett nationellt nätverk har skapats för att hålla samman arbetet och parallellt har nätverk skapats inom de olika regionerna.

De första 50 arbetsförmedlarna började arbeta med uppdraget i april 2021 och ytterligare 25 började under hösten 2021. Arbetsförmedlarna är placerade på arbetsförmedlingsenheter i myndighetens alla sex regioner. Arbetsledningen sker på enheterna samtidigt som regionala nätverk har skapats för förmedlarna för att hålla samman arbetet. Därutöver tillsattes en införandeledare som arbetade under införandeperioden samt två tjänster på stödfunktionen för intensivåret. Ytterligare resurser har använts för att slutföra utvecklingen av systemstöden.

Totalt fördelades 41 miljoner kronor till intensivåret under 2021. Förbrukade medel uppgick i november 2021 till 22,6 miljoner. Regionerna i verksamhetsområde arbetsgivare hade använt 4,3 miljoner, regionerna i verksamhetsområde arbetssökande hade använt 17,3 miljoner och avdelningen Stärka förutsättningar som ansvarat för införandet och hållit samman arbetet hade använt 1 miljon i november 2021.

En webbutbildning har tagits fram riktad till samtliga arbetsförmedlare som har kontakt med kunderna. Utbildningen ger en grundläggande kunskap om vad intensivåret innebär, vilka insatser som kan ingå i intensivåret och hur dessa insatser kan kombineras för att målet med intensivåret ska kunna uppnås. Webbutbildningen

³ Arbetsförmedlingen. Nya åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken: Intensivåret. Af-2021/0005 7007.

innehåller även information om hur intensivåret förhåller sig till etableringsprogrammet och liksom hur en arbetsförmedlare kan identifiera en kandidat. I mitten av november 2021 hade 1185 medarbetare gått utbildningen. Av de som gått utbildningen var 915 arbetsförmedlare, 39 sektionschefer och 27 verksamhetssamordnare. Arbetsförmedlarna som arbetar med intensivåret har därutöver deltagit i ett uppstartsmöte och omfattade metod- och användarstöd har tagits fram och har löpande erbjudits kompetensutveckling, bland annat i form av kompetenspass.

Interna och externa kommunikationsinsatser har genomförts. Bland annat har filmer på flera språk tagits fram riktade till potentiella deltagare med information om intensivåret och vad det innebär att delta. Filmerna finns tillgängliga på myndighetens play-tjänst.

3.2 Identifiering och kartläggning av deltagare

För att skapa en bred väg in i intensivåret sker identifieringen av deltagare i två steg. I det första steget görs en bedömning huruvida den arbetssökande tillhör målgruppen eller inte. Om arbetsförmedlaren gör bedömningen att den arbetssökande tillhör målgruppen, vilket innebär att den arbetssökande har minst 12 månader kvar av sin programtid i etableringsprogrammet, är motiverad och kan delta i aktiviteter och insatser på heltid, markeras den arbetssökande som kandidat till intensivåret i Arbetsförmedlingens register över arbetssökande. Arbetsförmedlingen har tolkat motiverad som att deltagare vill ha ett arbete och delta i intensivåret. Alla medarbetare som kommer i kontakt med deltagare i etableringsprogrammet ska bedöma om den arbetssökande tillhör målgruppen.

I nästa steg i urvalsprocessen gör arbetsförmedlaren en fördjupad kartläggning tillsammans med den arbetssökande. Under den fördjupade kartläggningen gör arbetsförmedlaren en bedömning av den arbetssökandes förutsättningar att nå målet med intensivåret – att deltagaren ska bli matchningsbar i ett yrke eller bransch efter intensiva insatser under ett år. Om den arbetssökande är motiverad att delta och bedöms kunna uppnå målet med ett deltagande i intensivåret, planerar arbetsförmedlaren i samråd med den arbetssökande en individanpassad kedja av arbetsnära och språkintensiva insatser, och den arbetssökande markeras som deltagare i intensivåret.

Separata metodstöd har tagits fram för anmälan av kandidater och urval av deltagare till intensivåret. För att underlätta urvalsprocessen har en mall för fördjupad kartläggning tagits fram.

3.3 Prognos för deltagande

Arbetsförmedlingen har räknat med att 15 procent av de nyinskrivna deltagare i etableringsprogrammet kommer starta intensivåret i samband med inskrivningen i programmet, att ytterligare 2,5 procent kommer påbörja intensivåret efter att ha varit

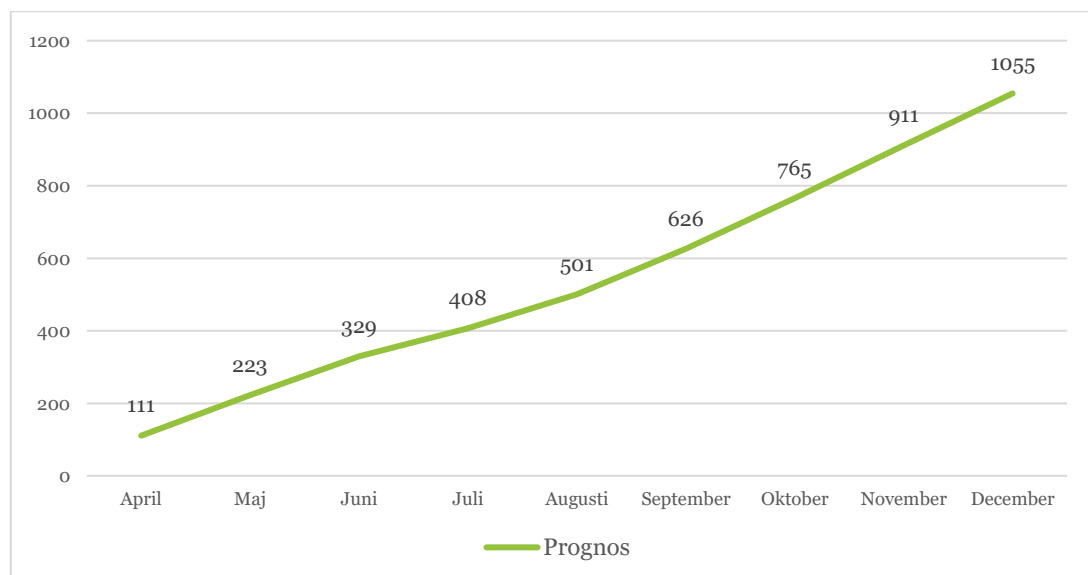
med i etableringsprogrammet i 6 månader och ytterligare 2,5 procent efter 12 månader. Det innebär sammantaget att 20 procent av alla som skrivs in i etableringsprogrammet kommer delta i intensivåret under sin tid i programmet.⁴

Andelen deltagare i etableringsprogrammet som kan ta del av intensivåret begränsas av flera faktorer. Deltagaren behöver under det första året av etableringsprogrammet bli redo att starta ett intensivår och en kedja som leder till arbete inom ett år måste kunna skapas och intensivåret är enbart inriktat mot arbete, vilket gör att deltagare i etableringsprogrammet som siktar på vidare studier inte kan vara med. Att delta i intensivåret är dessutom frivilligt och byggt på deltagarens egen vilja att delta.

Många deltagare i etableringsprogrammet har en planering mot reguljära studier, antingen för att de omfattas av utbildningsplikt eller för att de vill komplettera tidigare studier från hemlandet eller studera vidare i Sverige. För många yrken behövs också ett antal kompetenser, som kräver såväl utbildning som praktisk erfarenhet, vilket innebär att en kedja av insatser som sträcker sig längre än ramen för intensivåret är nödvändig för att etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige. Det gäller exempelvis för legitimationsyrken eller för deltagare som ska genomgå längre yrkesutbildningar.

Inflödet i etableringsprogrammet under 2021 har varit lägre än Arbetsförmedlingen tidigare har räknat med, vilket innebär att prognosen för deltagarantalet för 2021 har justerats ned något jämfört med prognosen i åiterrapporten som lämnades in januari 2020.

Figur 3.1 Prognos över antal deltagare i intensivåret per månad april 2021 - december 2021.

⁴ Arbetsförmedlingen. Inför införandet av ett intensivår för nyanlända. Dnr Af-2019/0030 4611.

3.4 Jämställdhet

Metodstöden och stödmaterialet för identifiering, urval och kartläggning som beskrivs i avsnitt 3.2 är inspirerade av metoden matchning från dag 1 som användes i projektet Jämställd etablering. Syftet är att skapa en bred och jämställd väg in i intensivåret som är lika inkluderande för kvinnor som för män.

För att deltagandet ska bli jämställt behöver det vara en låg tröskel för att bli kandidat och därför sker urvalsprocessen i två steg. I första steget är intaget brett med fokus på deltagarens egen vilja att vara med och i andra steget görs bedömningen utifrån både mjuka och formella kompetenser. Det öppnar upp för ett större deltagande för personer som inte har erfarenhet från lönearbete eller lång, formell utbildning och minskar risken att de blir bortvalda i det första steget.

Arbetsförmedlingen har satt som mål att könsfördelningen för deltagare och kandidater i intensivåret ska avspegla den för etableringsprogrammet. Utöver könsfördelningen är det även relevant att beakta andra faktorer, som exempelvis fördelningen över utbildningsnivå inom intensivåret i förhållande till etableringsprogrammet. Detta för att variation bland kön och utbildningsnivå är en förutsättning för att skapa heterogenitet. Heterogenitet bland deltagare och kandidater minskar risken för att potentiella deltagare ses som en del av en homogen grupp, och att förutfattade meningar omedvetet påverkar urvalet. En heterogen deltagargrupp skapar också förutsättningar för ett större samarbete med fler arbetsgivare inom flera olika branscher.

3.5 Uppföljning

Systemstödet för intensivåret gör det möjligt att ta fram detaljerad information om deltagarna som exempelvis kön, ålder, utbildningsnivå och yrkesinriktning. Det går att följa vilka aktiviteter deltagare har och om de deltar i aktiviteter utöver heltid som exempelvis mentorskap. En intern applikation med veckostatistik har skapats och är tillgänglig för alla medarbetare på myndigheten.

Uppföljningen är en viktig grund för interna dialoger och utveckling av arbetet med intensivåret som beskrivs i kapitel 4.

3.6 Intensiv praktik

Parallellt med intensivåret infördes intensiv praktik som är en ny form av arbetspraktik som regleras i förordning (2017:820) *om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare*. Informationsmaterial har tagits fram till arbetsgivare och myndigheten arbetar med att förenkla för arbetsgivare som vill erbjuda intensiv praktik. Intensiv praktik är en viktig del av intensivåret och syftet är att deltagaren ska få praktik i samma yrke som intensivåret är inriktat mot samt att det ska finnas en tydlig planering för hur deltagarens yrkeskunskaper ska stärkas.

3.7 Mentorskap

Arbetsförmedlingen har ett uppdrag att vara pådrivande och uppmuntra framväxten av mentorskapsprogram. Tanken med mentorskapet enligt uppdraget är att deltagare ska få en yrkesmentor som har erfarenhet från samma bransch som deltagaren söker arbete i.

Arbetsförmedlingen har bedömt att mentorskapet bör vara en frivillig insats som sker utöver heltid. Bakgrunden till den bedömningen är bland annat att om mentorskap skulle vara en obligatorisk aktivitet skulle den behöva rymmas inom ramen för heltid, vilket skulle innebära att mentorskapet inte skulle kunna kombineras med exempelvis praktik på heltid.⁵ Arbetsförmedlingens möjligheter att finansiera mentorskap är begränsat till främjandemedel (se avsnitt 3.7.1). Det innebär att exempelvis civilsamhällsaktörer inte kan få ekonomiskt stöd från myndigheten för att anordna mentorskapsprogram.

Det finns också möjlighet för deltagare att få en mentor på praktikplatsen eller att delta i ett befintligt mentorskapsprogram. Det första förutsätter att praktikanordnaren erbjuder en mentor. Utmaningar kopplade till befintliga mentorskapsprogram är språk och avsaknad av löpande starter, samt att mentorskapsprogram i nuläget inte finns tillgängliga inom alla branscher utan ofta återfinns i akademiska yrken, bland annat för ingenjörer, ekonomer och samhällsvetare.

3.7.1 Finansiering av mentorskapsprogram med främjandemedel

Arbetsförmedlingen har i uppdrag från regeringen att fördela statsbidrag för särskilda främjande- och utvecklingsinsatser för att påskynda nyanländas etablering på arbetsmarknaden, så kallade främjandemedel. Främjandemedlen kan sökas av arbetsmarknadens parter, partssammansatta organ och branschorganisationer.⁶

Det tilldelade anslaget för 2021 är 80 miljoner kronor och en första utlysning gjordes i oktober 2020 där ansökningar för totalt 18,7 miljoner inkom och beviljades. En av ansökningarna rörde mentorskap. En andra utlysning genomfördes våren 2021 och föregicks av bland annat förnyande utskick till arbetsmarknadens parter och en publik hearing om mentorskap och främjandemedel. På hearingen deltog bland annat arbetsmarknadens parter, civilsamhället och representanter för kommuner och myndigheter. Ingen ansökan inkom om mentorskap i utlysningen.

Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen det som en utmaning att få arbetsmarknadens parter att söka främjandemedel. Samtidigt kan ansökningarna under hösten 2020 ha påverkats av den rådande pandemin och att intensivåret inte hade trätt i kraft än. Sökta medel måste användas under det år som man söker

⁵ Arbetsförmedlingen. Nya åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken: Intensivåret. Af-2021/0005 7007.

⁶ Förordning (2015:848) om statsbidrag för särskilda främjande- och utvecklingsinsatser i syfte att påskynda nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden.

medlen för, vilket innebar att ansökningarna under hösten 2020 och våren 2021 var begränsade till insatser som avsågs att genomföras under 2021.

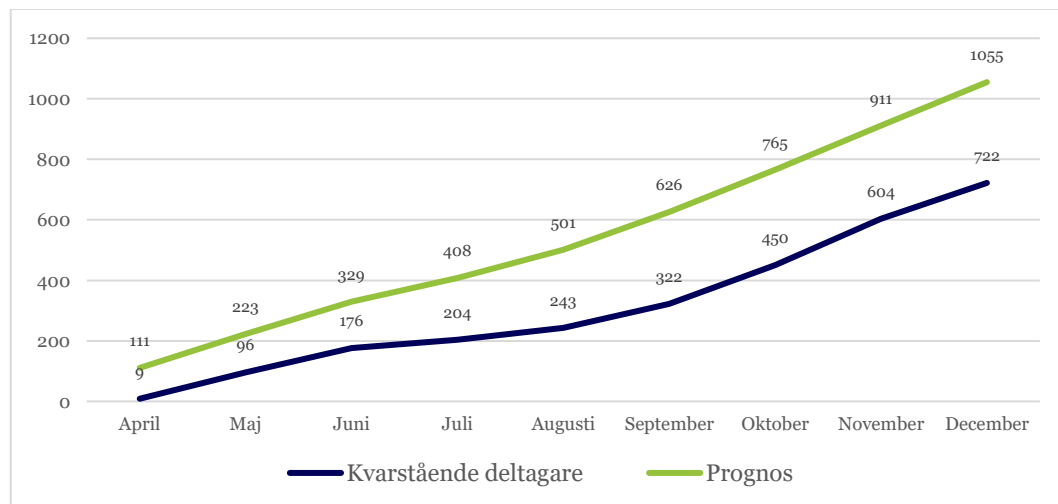
4 Arbetsförmedlingens arbete med intensivåret efter införandet

I kapitel 4 beskrivs Arbetsförmedlingens arbete med intensivåret efter införandet och de utmaningar som har identifierats samt de åtgärder som myndigheten har initierat för att möta utmaningarna.

4.1 Prognos och utfall

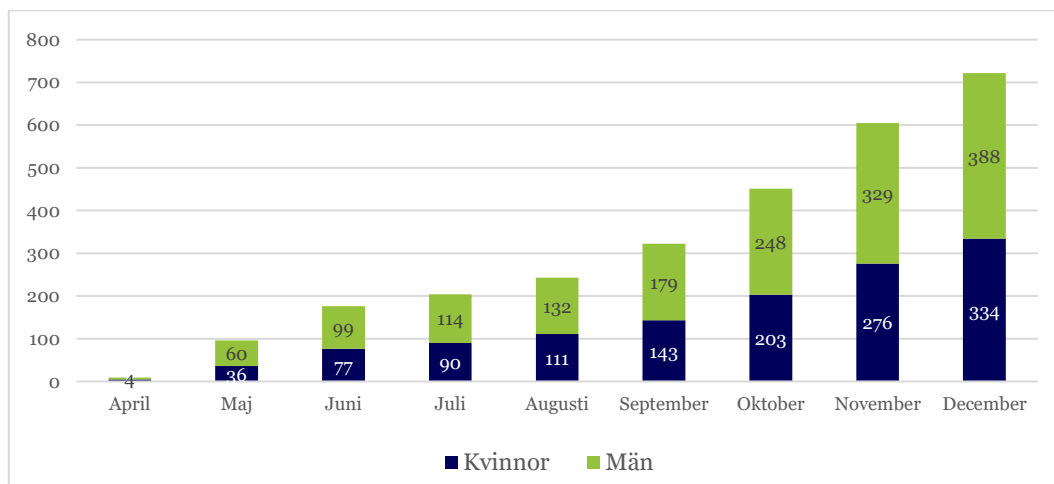
I december 2021 deltog 722 personer i intensivåret vilket är under prognosen (se kapitel 3.3). Inflödet av nya deltagare har ökat under hösten och i december 2021 tillkom 118 deltagare, vilket är under myndighetens prognos för nya deltagare per månad.

Figur 4.1 Antalet kvarstående deltagare i förhållande till prognosen för antalet deltagare april 2021-december 2021.

Av de 722 som deltog i december 2021 var 334 kvinnor och 388 män.

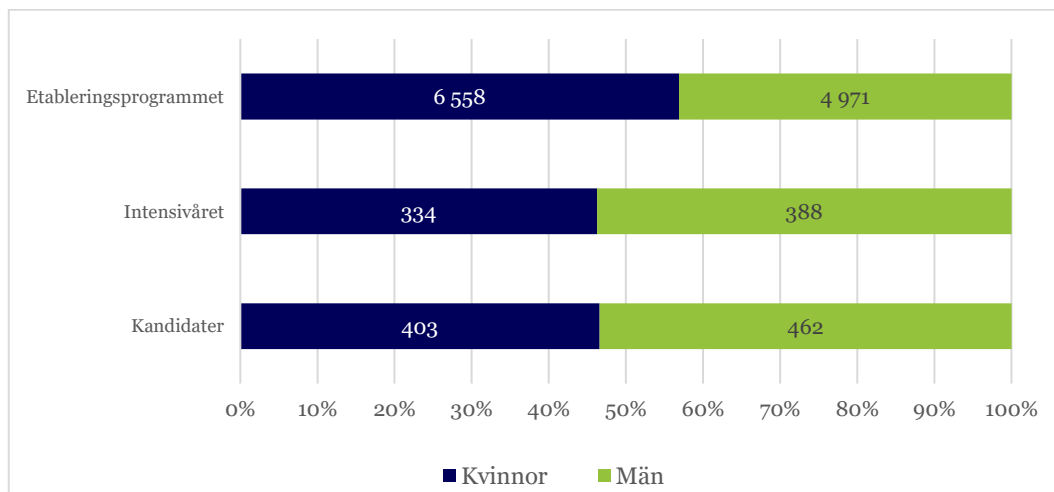
Figur 4.2 Fördelning över kön bland deltagare i intensivåret april 2021-december 2021.

4.2 Deltagarsammansättning

I december 2021 var 46 procent av deltagarna i intensivåret kvinnor och 54 procent män medan fördelningen i hela etableringsprogrammet är 57 procent kvinnor och 43 män. Bland de som kandidatmarkerats är 47 procent kvinnor och 53 procent män.

Figur 4.3 Fördelning över kön för deltagare i etableringsprogrammet respektive deltagare och kandidater i intensivåret i december 2021.

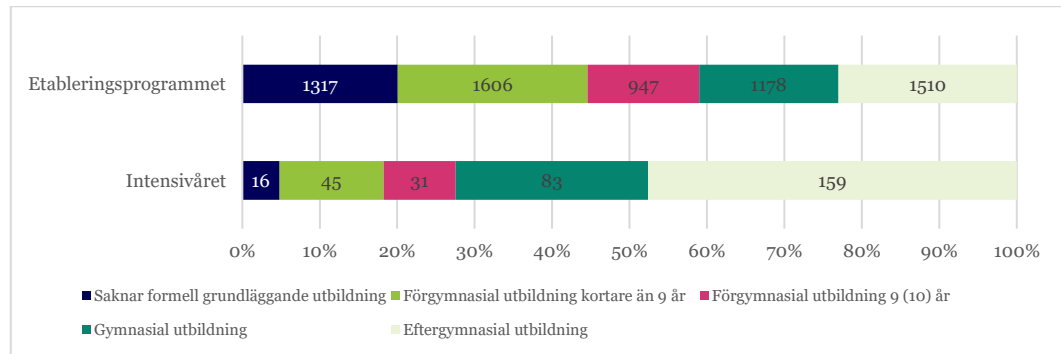

Utbildningsnivån bland deltagarna i intensivåret är högre än för deltagarna i etableringsprogrammet och det är en överrepresentation av deltagare med gymnasie- och eftergymnasial utbildning i intensivåret. Överrepresentationen kan ha flera orsaker, bland annat att personer med högre utbildning i högre grad bedöms stå närmare arbetsmarknaden och att många med kort utbildning omfattas av utbildningsplikten.

Andelen kvinnor i etableringsprogrammet utan fullgjord gymnasieutbildning var 59 procent i december 2021. Motsvarande siffra för de kvinnor som deltar i intensivåret

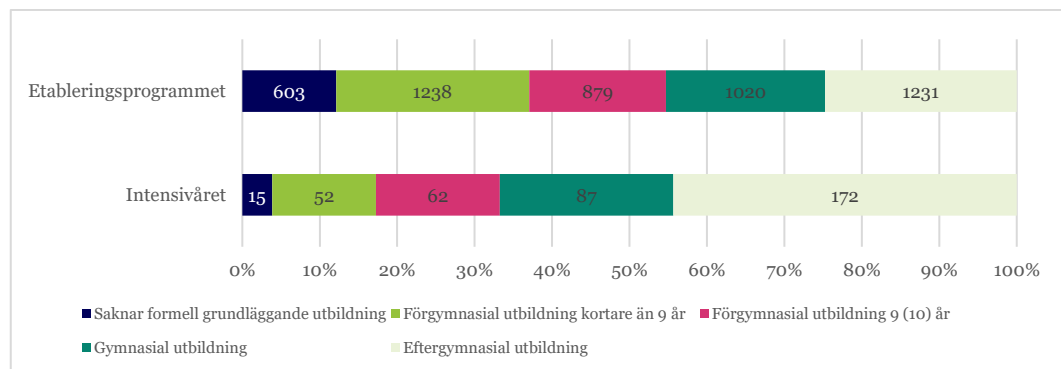
var 28 procent. Andelen kvinnor i etableringsprogrammet som har eftergymnasial utbildning uppgick i december 2021 till 23 procent, jämfört med en motsvarande andel om 48 procent för kvinnor som deltog i intensivåret.

Fig 4.4 Fördelning över utbildningsnivå för kvinnor som deltar i intensivåret i december 2021 och motsvarande fördelningen över utbildningsnivå för samliga kvinnor inom etableringsprogrammet i december 2021.

Andelen män som deltar i etableringsprogrammet och som har förgymnasial utbildning eller lägre uppgick till 55 procent i december 2021. Motsvarande andel för de män som deltar i intensivåret i december 2021 var 33 procent. Andelen män i etableringsprogrammet som har eftergymnasial utbildning uppgick till 25 procent, vilket går att jämföra med en andel om 44 procent för de män som deltar i intensivåret.

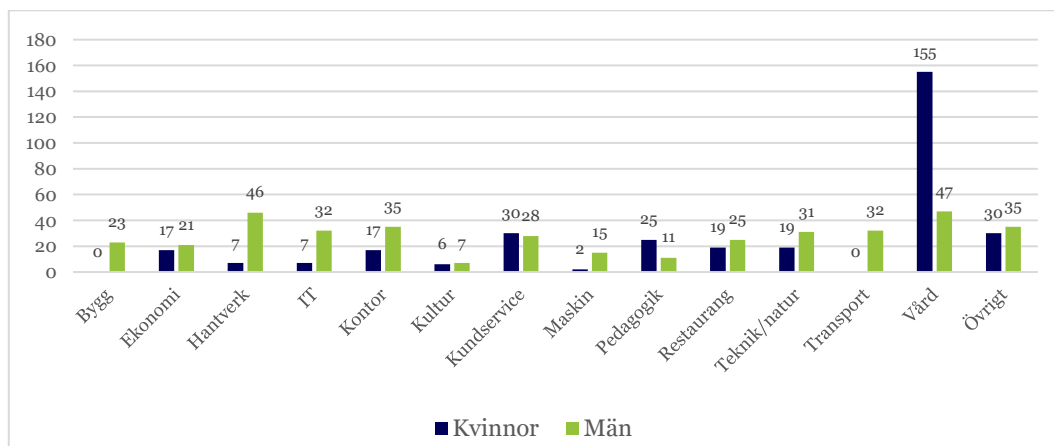
Fig 4.5 Fördelning över utbildningsnivå för män som deltar i intensivåret i december 2021 och motsvarande fördelningen över utbildningsnivå för samliga män inom etableringsprogrammet i december 2021.

I december 2021 var de vanligaste yrkesinriktningarna inom intensivåret vård, övrigt, hantverk och kundservice. Inom yrkesinriktningarna vård och pedagogik var kvinnorna i majoritet. Inom yrkesinriktningarna hantverk, transport, IT, bygg, kontor och maskin var istället männen i majoritet.

Några yrkesinriktningar hade en relativt jämn könsfördelning, bland annat ekonomi, kultur, kundservice, restaurang och övrigt.

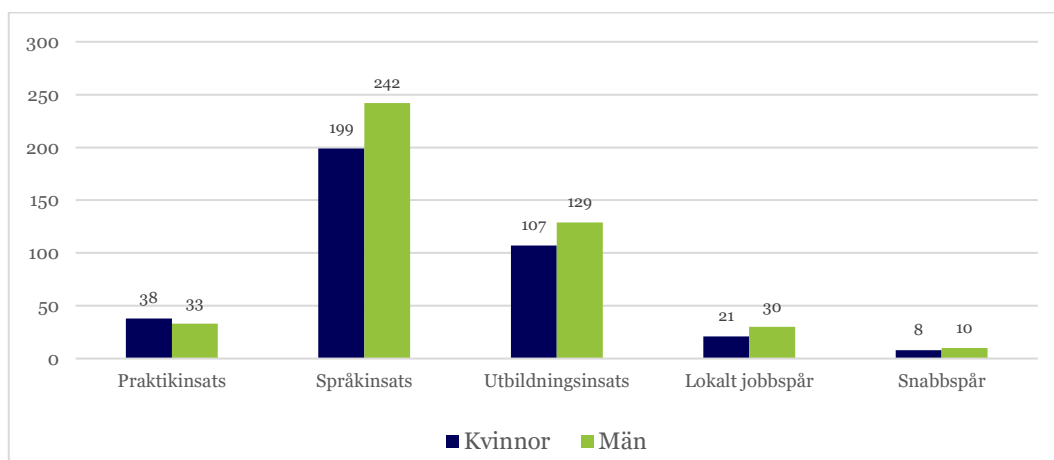
Fig 4.6 Könsfördelning över inriktning på intensivåret för deltagare i intensivåret i december 2021.

4.3 Aktiviteter

Den vanligaste insatser inom intensivåret i december 2021 är språkinsatser, följt av andra utbildningsinsatser och praktikinsatser. Inom ramen för intensivåret deltog 51 personer i ett lokalt jobbspår och 18 personer i ett snabbspår.

Figur 4.8 Sammanställning över aktiviteter för deltagare i intensivåret i december 2021 fördelat på kön.

Intensiv praktik är en viktig insats i intensivåret för att deltagaren ska nå målet att få arbete i yrket. I december deltog 71 deltagare i en praktikinsats vilket indikerar att det varit en utmaning att hitta praktikplatser till deltagarna. Delvis kan det förklaras av den pågående pandemin med restriktioner som gjort det svårare att hitta praktikanordnare som vill ta emot deltagare på plats. En annan delförklaring är att många av deltagarna endast varit med en kort period i intensivåret och att en praktik kan vara inplanerad längre fram i kedjan av insatser.

4.3.1 Insatser utöver heltid

I december 2021 fanns det inga deltagare som hade mentorskap registrerat som aktivitet. Förutom mentorskap kan deltagarna i intensivåret ta del av andra insatser

utöver heltid. Arbetsförmedlingen kommer framöver att ta fram statistik över insatser utöver heltid.

Arbetsförmedlingen genomförde under oktober-november 2021 en ny utlysning av främjandemedel där parterna kunde söka medel för 2022. Arbetsförmedlingen gjorde utskick till arbetsmarknadens parter och informerade på myndighetens webbplats om möjligheten att söka främjandemedel för att anordna mentorskapsprogram. Av de ansökningar som inkom rörde en ansökan mentorskap.

Arbetsförmedlingen har noterat ett intresse från framförallt civilsamhället att bistå myndigheten i att hitta mentorer och skapa eller utveckla mentorskapsprogram. Arbetsförmedlingen har dock i dagsläget ingen möjlighet att finansiera sådana initiativ eftersom civilsamhället inte kan söka främjandemedel.

4.4 Omhändertagande av erfarenheterna från intensivåret i arbetet med jobb- och utvecklingsgarantin och övrig verksamhet

Jobb- och utvecklingsgarantin skiljer sig väsentligt från intensivåret och etableringsprogrammet. Garantin riktar sig till personer som varit arbetslösa under en längre period. Garantin är betydligt större, i december 2021 var 132 720 personer inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin att jämföra med 11 529 i etableringsprogrammet och en beräknad volym i intensivåret på som mest cirka 1 500 deltagare.

Till skillnad mot etableringsprogrammet är jobb- och utvecklingsgarantin inte heller begränsad till nyanlända, utan riktar sig till alla långtidsarbetslösa som uppfyller villkoren. Samtidigt finns i garantin många deltagare som tidigare har tillhört etableringsuppdraget - i december 2021 var det över 39 380 personer inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin som tidigare har omfattas av etableringsuppdraget.

Arbetsförmedlingen har fått särskilda förvaltningsmedel för att arbeta med hög personaltäthet i intensivåret och utveckla nya arbetssätt. Myndigheten har inte möjlighet att arbeta med samma personaltäthet för sökande utanför intensivåret. Samtidigt har intensivåret gett möjlighet att implementera lärdomar från ESF-projektet Jämställd etablering genom att utveckla arbetet med att fördjupa kartläggningen och ta till vara formella och informella kompetenser och egenskaper som deltagarna har med sig.

Arbetsförmedlingen ser en potential att lära av de metoder som utvecklas och testas i intensivåret också i arbetet med bland annat jobb- och utvecklingsgarantin. Myndigheten kommer bland annat att uppdatera handläggarstöd och ta fram ett metodstöd att använda vid kartläggningar inom jobb- och utvecklingsgarantin under våren 2022.

Arbetsförmedlingen har också i regleringsbrevet för 2021 ett uppdrag om jämställdhetsintegrering i arbetet med bland annat arbetsmarknadsutbildningar,

subventionerade anställningar och etableringsprogrammet. I det arbetet har också erfarenheterna från projektet Jämställt etablering och Matchning dag 1 samt arbetet med intensivåret beaktats. En separat återrappport lämnades in 1 september 2021.⁷

I återrapporten identifierades också behovet av att tydliggöra kartläggningen och bedömningarna som görs av sökande i etableringsprogrammet för att underlätta för arbetsförmedlarna att identifiera rätt kandidater till både utbildningsplikt och intensivåret. Ett arbete har initierats för att utveckla kartläggningar och bedömningar i etableringsprogrammet.

4.5 Utmaningar

Arbetsförmedlingen har identifierat fyra huvudsakliga utmaningar som myndigheten behöver fokusera på i det fortsatta arbetet.

- Inflöde och det totala deltagarantalet, som är under myndighetens prognos.
- Fördelningen mellan kvinnor och män avspeglar inte fördelningen i etableringsprogrammet – andelen kvinnor behöver öka väsentligt för att nå ett jämställt deltagande.
- Det finns ett bristande intresse för att söka främjandemedel, vilket resulterar i svårigheter att hitta mentorskap för deltagarna.
- Bristande tillgång på intensiva praktikplatser och bristande involvering av arbetsgivare i intensivåret.

4.5.1 Vidtagna åtgärder

Intensivåret är inne på sitt första år och vi ser en potential i arbetssättet. Många av de utmaningar som har identifierats kan kopplas till att arbetet är i uppstart, ännu relativt okänt och att myndigheten har behövt lägga grunden för det fortsatta arbetet innan det kan komma de arbetssökande till del. Myndigheten har ändå försökt att redan under detta år identifiera vad som kan förbättras och vidtagit en rad åtgärder.

För att stärka och utveckla de arbetsförmedlare som arbetar med intensivår anordnades tre kompetenspass under september och oktober 2021. Kompetenspassen fokuserade på urval av deltagare, jämställt deltagande, att bygga kedjor av insatser, arbetsgivararbete och matchning. Ännu ett kompetenspass anordnades för de regionala stödpersonerna för intensivåret för att de lättare ska kunna stötta sina arbetsförmedlare under oktober 2021. För att vidare underlätta handläggningen av intensivårsdeltagare har Arbetsförmedlingen uppdaterat och utvecklat befintliga interna metodstöd. Från och med februari 2022 kommer en fördjupningsutbildning att erbjudas samtliga arbetsförmedlare som arbetar med intensivåret.

⁷ Arbetsförmedlingen. Jämställdhetsintegrering på Arbetsförmedlingen 2022–2025. Dnr Af-2021/0051 7044.

En viktig del i det löpande jämställdhetsarbetet är att erbjuda stöd och kompetensutveckling till medarbetarna som arbetar med uppdraget. För att underlätta för arbetsförmedlarna att få en överblick över sitt arbete ur ett jämställdhetsperspektiv har ett uppföljningsverktyg tagits fram som kommer implementeras i januari 2022. Med verktyget kan arbetsförmedlaren följa vilka kandidater hen har kartlagt, hur många av kandidaterna som startar intensivåret samt hur många deltagare som fått praktik, arbetsintervju eller påbörjat en anställning. Verktyget innehåller förutom kön också utbildningsbakgrund och yrkesinriktning för intensivåret.

Uppföljningsverktyget är inspirerat av uppföljningsverktygen som användes i projektet Jämställd etablering, och är viktigt som ett stöd för att arbetsförmedlarna ska kunna upptäcka och åtgärda bristande jämställdhet i urval av kandidater och i arbete med deltagarna. Även under kompetenspassen tog arbetsförmedlarna del av framgångsrika metoder och erfarenheter från projektet Jämställd etablering och metoden Matchning från dag 1, gällande genomförandet av den fördjupade kartläggningen och ett effektivt arbetsgivararbete.

Arbetsförmedlingen arbetar med att skapa en digital lösning för befintliga mentorskapsprogram att synliggöra programmet för deltagare och arbetsförmedlare, och har en fortsatt dialog med civilsamhället. Myndigheten arbetar med att göra det möjligt för mentorskapsprogram att marknadsföra sig gentemot deltagare via webbplatsen www.informationsverige.se.

4.5.2 Arbetet framöver

Arbetsförmedlingen ser goda möjligheter till att utveckla arbetet även framöver. Interna diskussioner om utvecklingsområden pågår och för att stödja oss i det arbetet har även externt möte ägt rum i oktober månader, med representanter från civilsamhälle, akademi, näringsliv och offentlig sektor. Sammantaget kommer myndigheten arbeta med följande insatser.

Utveckla och stärka kontakten med arbetsgivare

Det finns behov av att skapa en smidig kontaktväg för arbetsgivare som vill erbjuda intensiv praktik och rekrytera nya medarbetare bland deltagarna. Samtidigt behöver arbetsgivarna integreras bättre i arbetet för att säkerställa att intensivåret riktas mot branscher och arbetsgivare med rekryterings- och kompetensbehov. En viktig del av arbetet är att använda befintliga kontaktytor med arbetsgivare som exempelvis branschråd.

Möjliggöra mentorskap för fler deltagare

Det finns ett stort intresse i civilsamhället för att bistå Arbetsförmedlingen med att erbjuda mentorer till deltagarna samtidigt som många av deltagarna är verksamma inom yrken som saknar en tradition av mentorskapsprogram. Det är ett relativt stort åtagande för exempelvis en ideell organisation att bygga upp ett mentorskapsprogram samtidigt som regelverket för främjandemedel hindrar civilsamhället från att söka medel på egen hand.

Samtidigt har intresset bland arbetsmarknadens parter för att söka främjandemedel för mentorskapsprogram trots omfattande informationsinsatser varit mycket begränsat. Arbetsförmedlingen arbetar med att möjliggöra för befintliga mentorskapsprogram att marknadsföra sig mot deltagarna men ser att det behöver fler insatser och bedömer att myndigheten behöver fortsätta att arbeta med att inkludera civilsamhället och samverka kring mentorskap.

Arbetsförmedlingen har tidigare föreslagit att skapa ett nytt statsbidrag riktat till civilsamhällets aktörer och kommuner⁸. Ett sådant bidrag skulle kunna underlätta framväxten av nya mentorskapsprogram och ta vara på deras kompetens och engagemang, samt erfarenhet av att arbeta med målgruppen.

Utveckla det interna arbetet

Arbetsförmedlingen ser ett fortsatt behov av att utveckla interna arbetssätt och uppföljning av arbetet med fokus på att öka deltagarantalet och förbättra jämställdheten i intensivåret. Det är viktigt att föra en dialog kring hur arbetsförmedlaren identifierar motivation och hur dialogen förs mellan arbetsförmedlaren och den potentiella deltagaren inför en eventuell start av intensivåret. Syftet är att öka antalet personer som bedöms som lämpliga kandidater och undanröja hinder för att starta intensivåret, genom att bland annat vidga arbetsförmedlarnas referensramar kring vem och vilka som är potentiella deltagare för intensivåret.

För att uppnå det behöver också intensivåret tydliggöras i förhållande till andra möjliga alternativ för deltagare i etableringsprogrammet för att underlätta både för arbetsökande och arbetsförmedlare att välja rätt insats. Samtidigt är målgruppen begränsad genom uppdragets utformning som bland annat begränsar kedjan av insatser till ett år och som därför exkluderar dem som behöver en längre kedja.

Nå fram till målgruppen

Arbetsförmedlingen ser ett behov av att stärka dialogen och kommunikationen med målgruppen för intensivåret. Det är viktigt att nå ut med information för att en potentiell deltagare ska kunna ta ställning till om intensivåret är rätt väg och få överblick över vilka alternativ som finns. En dialog kan också bidra till att Arbetsförmedlingen får en bättre förståelse för hur myndigheten bäst kan stötta deltagarna i att framgångsrikt delta i intensivåret samt hur myndigheten kan få en högre andel kvinnor att delta i intensivåret.

Arbetsförmedlingen ser att civilsamhället och intresseorganisationer som arbetar för och med målgruppen kan vara viktiga parter för att skapa förtroende för intensivåret och föra en dialog kring hur intensivåret kan bli mer inkluderande och attraktivt för kvinnor och män.

⁸ Arbetsförmedlingen. Inför införandet av ett intensivår för nyanlända. Dnr Af-2019/0030 4611.

5 Sammanfattande slutsatser

Intensivåret är en ny reform och Arbetsförmedlingen har haft utmaningar i början av uppdraget kring bland annat deltagarantal och mentorskap. Myndigheten har hanterat de utmaningarna genom att fortsätta att anpassa och utveckla arbetssätt vilket har gett resultat, bland annat har deltagarantalet ökat kraftigt under hösten 2021.

Arbetsförmedlingen har i avsnitt 4.5.2 identifierat fyra utvecklingsområden för att fortsätta att förbättra och utveckla arbetet med intensivåret. De fyra områdena kompletterar varandra och möjliggör de övergripande målsättningarna om ett stort och jämställt deltagande i intensivåret och att deltagarna når arbete inom ett år.

Genom en förbättrad dialog med målgruppen och ett tydligare arbetsgivarfokus kan intensivåret bli mer attraktivt för både deltagarna och arbetsgivarna. Ett utvecklat internt arbete kommer vara ett viktigt stöd för att förverkliga det tillsammans med yrkesmentorer som stöttar deltagarna.

Arbetsförmedlaren ser också att arbetet med intensivåret och utveckling av arbetssätt kan generera kunskaper och erfarenheter som är användbara även inom andra områden än etableringsprogrammet och jobb- och utvecklingsgarantin.